

Marie Körner

Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd och ekumeniken

- En personlig reflektion om historia och nutid.

I denna artikel berättar Marie Körner om hur Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd blev ett resultat av Stockholmsmötet 1925 samt om hur organisationen vill bidra till Ekumeniska veckan i augusti 2025.

Som vald ordförande i Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd (SEK) sedan årsmötet 2023 har jag fått förtroendet att bidra med några reflektioner utifrån vårt perspektiv som ekumenisk kvinnoorganisation till detta temanummer av Svensk Kyrkotidning kring det Ekumeniska året. Det gör jag gärna då det inte är en överdrift att påstå att vår rörelse är ett resultat av Stockholmsmötet 1925. SEKs grundare Elsa Cedergren, dotter till prins Oscar Bernadotte och Ebba Munck af Funkila, deltog i Stockholmsmötet såsom nyvald förbundsordförande för KFUK (Kristliga Föreningen av Unga Kvinnor) i Sverige. Hon var en av ett 70-tal kvinnor bland totalt över 600 delegater.

De ekumeniska upplevelsernas "både och"

Upplevelsen från det ekumeniska Stockholmsmötet blev livsavgörande för Elsa Cedergren, trots att hon redan i barndomen, genom sina föräldrar, varit med i ekumeniska sammanhang. En stark ekumenisk vision fick fäste efter det att hon så påtagligt fått erfara den världsvida kyrkan samlad, och samtidigt var det något som skavde: den massiva manligheten samt kvinnors underrepresentation och begränsade möjlighet att få sina röster hörda - trots vissa strålande undantag som t. ex författaren Selma Lagerlöf och Rödakorssystemen Elsa Brändström, kallad "Sibiriens ängel". Detta stannade kvar i Elsa Cedergrens minne och uppmanade till handling. Vad skulle hon själv till-

sammans med andra kvinnor kunna göra för att ge kvinnor plats och röst i de ekumeniska rummen?

Denna upplevelse av den ekumeniska erfarenhetens "både och" tror jag att vi är många som kan relatera till. Jag blev en av dessa många efter att jag som student på 1980-talet fått möjlighet att delta på Kyrkornas Världsråds graduate school på slotet Bossey. Vi var 60 studenter från hela världen - och från flera kyrkor som jag tidigare inte ens visste existerade - som levde tillsammans, firade gudstjänst och studerade i drygt tre månader. Å ena sidan var detta en konkret upplevelse och vision av vad den världsvida kyrkan är och kan innebära och den präglade mig för livet. Å andra sidan var det en smärtsam upplevelse av denna kyrkas brist och oförmåga att tillfyllest förverkliga det uppdrag hon fått av sin Herre Jesus Kristus.

Denna erfarenhet är också på ett mycket tydligt sätt skildrad i det som för mig har blivit den ekumeniska psalmen framför alla andra, nämligen nr 57 i den Svenska psalmboken. Å ena sidan "Fast spridd i många länder är kyrkan endast en och har en enda Herre och en bekännelse" men å andra sidan "Med undran och med löje ser världen hur hon slits av tusen tvister sönder och nekar sig Guds fred".

Kristna kvinnors samarbetskommitté grundas

För Elsa Cedergren var alltså den påtagliga bristen i både kyrkor och

samhälle att kristna kvinnornas röster inte hördes och att kvinnor inte var fullt ut delaktiga i kyrkornas och samhällets liv. Hon var också övertygad om att kristna kvinnor hade viktiga bidrag att ge till samhällsdebatt och samhällsliv. Detta fick henne att år 1935, tio år efter Stockholmsmötet grunda föregångaren till SEK, Kristna Kvinnors samarbetskommitté'. Denna förening var, som namnet antyder, tänkt att dels vara en paraplyorganisation som stärkte gemenskapen mellan kristna kvinnor från olika samfund, dels att ge möjlighet för olika föreningar för kristna kvinnor att tala med en gemensam röst. En tredje uppgift var att bland kristna kvinnor väcka intresse för att studera samhällsliga och internationella förhållanden och problem, reflektera över dem ur ett kristet perspektiv och därmed få en välinformerad grund för handling.

När vi skall förstå Stockholmsmötet och Elsa Cedergrens upplevelse samt hennes vilja att göra något för att förändra kvinnors delaktighet i ekumeniken måste vi komma ihåg att 1900-talets första decennier var en tid av omfattande organisering. Kvinnorörelsen i Sverige var stark och kämpade ännu för kvinnors rösträtt. Men även om kvinnorna inte hade fått sina politiska rättigheter fanns en stark tro på att de just som kvinnor hade en viktig uppgift som sträckte sig utöver den för hem och familj till kyrka och samhälle.

Freden, som också var ett huvudtema på Stockholmsmötet, var en

hjärtefråga och vi kan erinra oss att i april 1915 anordnades Kvinnornas internationella fredskongress i Haag. Då samlades över 1100 delegater från hela världen för att protestera mot världskriget som pågick samt för att uppmana neutrala länder till en aktiv medlarroll och de krigförande att inleda dialog och förhandling.

I juni samma år genomfördes i Sverige Kvinnornas fredssöndag, en manifestation då mer än 90 000 kvinnor samlades på mer än 340 platser i landet med kravet att Sverige skulle ta på sig en aktiv medlarroll.

Inblandat i det formella organiserandet fanns också ett informellt nätverkande, starka vänskapsband som bildades, möjligheten att på det personliga planet stödja, stärka och pusha varandra i en utmanande situation både i en nationell och internationell kontext.

Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd för arvet vidare

Vi i styrelsen för SEK vill ta vara på arvet från Elsa Cedergren men också från många andra kvinnor som under 1900-talets första decennier verkade för kvinnornas deltagande i kyrka och samhälle. Vi vill också föra vidare deras starka engagemang för fred samt möjligheten till ömsesidigt stöd kvinnor emellan som en kraftkälla i det ekumeniska arbetet.

Kyrkan som en global - dvs både global och lokal - rörelse ger oss fantastiska möjligheter att nå både ut i världen och ner till gräsrotterna. Med dagens digitala teknik är det inget konstigt att bjuda in kristna systrar från Palestina och Tanzania till vårt kvällssamtal. Vi ser också fram emot att se dem som våra gäster vid våra seminarier i den Ekumeniska veckan i Stockholm i augusti. Mer om detta senare men först några principiella funderingar.

För oss är det internationella perspektivet viktigt, men även gräsrotsperspektivet. Vi är många som upplever att våra kyrkor är väldigt hierarkiska, ibland i allt ökande grad. Ledningen stärker greppet och kontrollen. Vilka möjligheter har

kyrkfolket - och vi vet att kyrkfolket i hög grad består av kvinnor - att vara delaktiga på andra sätt än att utföra de av ledningen tilldelade praktiska uppgifterna som att fixa en sopp-lunch, anordna insamlingsaktiviteter eller läsa en text?

Detta gäller också det ekumeniska arbetet. Hur kan jag vara delaktig i ekumeniken om jag nu varken är kyrkoledare eller forskare på universitetet med ekumenisk specialkompetens och dessutom har nått över de 26 år som är gränsen för den obligatoriska ungdomskvoten till internationella ekumeniska samlingar?

Företrädarekumenik och relationsekumenik

Själv har jag lekt med begreppen företrädarekumenik och relations-ekumenik. Idag läggs mycket kraft ner på företrädarekumenik. Det är de formellt utsedda företrädarna främst Kyrkoledare men även andra, som får tillfälle att utöva ekumenik och kring dem byggs det upp staber av tjänstemän och handläggare som serverar företrädarna. Här vill SEK vara ett alternativ. Vi vill lägga vår kraft på relationsekumenik dvs att fler än företrädare ska få tillfälle att få ekumeniska relationer och se hur något viktigt kan växa ur dessa möten.

Att relationsekumenik är SEKs uppgift bekräftades också när vi hade vår framtidsverkstad i samband med 2024 års årsmöte där "Ekumenisk mötesplats för kvinnor" var det första fokusord som kom upp men även ord som samhörighet, nätverkande, gemensamt lärande, solidaritet och påverkansarbete. En central uppgift är också att föra vidare och vitalisera Världsböndagsfirandet i Sverige. Vi konstaterade dessutom, som så många andra gjort, att vi lever i en utmanande samtid där krig, flera manliga auktoritära ledare samt kriminella gäng gör vår värld otrygg.

Som kvinnor kan vi uppleva en viss back-lash men samtidigt också att det kan finnas en lockelse i att dra sig tillbaka och ägna sig åt den "lilla världen"; heminredning, hand-

arbete, konstnärlig verksamhet och odla i sin trädgård m.m. Områden där där jag kan vara kreativ och ha kontroll. Men vad händer om vi lämnar "den stora världen" till alla dessa farliga män och populisterna som vi ser ta alltmer plats i vår värld? Våra förmödrar kämpade för något helt annat. Det finns i sanning många frågor att bearbeta och ta sig an tillsammans.

SEK var nära att läggas ner för ett par år sedan, då den gamla organisationsformen som paraplyorganisation inte längre fungerade och då endast ett fåtal lokala föreningar fanns kvar. Dock var det tillräckligt många som ville rädda SEK som då ombildades till en ren medlemsorganisation med visserligen betydligt mindre ekonomiska resurser än det man varit van vid - men mindre resurser kan också föda en kreativitet och drivkraft att samverka med andra.

Vad vill Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd bidra med under Ekumeniska veckan 2025?

Under Ekumeniska veckan i augusti 2025, som är central i 100 - årsjubileet av Stockholmsmötet 1925, genomför nya SEK sitt första större projekt genom att erbjuda två seminarier på temat Fred och rättvisa. Där skall vi låta kvinnors erfarenheter komma till tals. Vi gör detta tillsammans med en lång rad organisationer som bidrar ekonomiskt och praktiskt. Våra seminarier är;

Rise your voice and act – as a woman work for peace in Palestine, Tanzania and Sweden: ett seminarium som har fokus på fredsarbetet i lokala kontexter samt att bygga internationell förståelse och relationer. Tilltalade inledare är Lucy Talgieh, Wiam Palestina, Elistah May och Christina Nakey Ushirika wa Neema, Tanzania samt Kerstin Bergeå, Svenska Freds och Skiljedomsföreningen, Sverige

"The truth shall set you free" – with Jesus and his message as base for our work for peace: ett teologiskt seminarium som fördjupar sig i vad som är speci-

fikt för ett fredsarbete som grundar sig på Jesus och hans budskap. Här kommer en representant för Sabeel Ecumenical Institute, Palestina och teol dr Anna Karin Hammar, ordförande i Kairos Palestine Sverige, vara inledare för de gemensamma diskussionerna.

Slutreflektion

Det skall bli så spännande att se var denna resa för oss när vi nu med vår stolta historia i ryggen tar oss an ett

stort projekt i vår nya och ideellt grundade organisationsform. Vi är dock säkra på att SEKs ledord "ekumenisk vision och feministisk strategi", hämtade från en uppsats om Elsa Cedergren, de håller än idag.

MARIE KÖRNER

Ordförande i Sveriges
Ekumeniska Kvinnoråd

Litteraturtips

Madeleine Dahl *Ekumenisk vision och feministisk strategi – Elsa Cedergren och vägen fram till bildandet av Kristna Kvinnors Samarbetskommitté 1935* (D2 uppsats i Kyrkovetenskap)

Maria Södling "Kvinnorna och Stockholmsmötet" i: Almut Bretschneider-Felzmann m.fl (red) *Detta är endast en begynnelse. Ekumeniska mötet i Stockholm 1925*, Skellefteå: Artos, 2024, s 55-72

Se även SEKs hemsida: www.svekumeniskakvinnor.se där Madeleine Dahl i bloggen "Elsas vänner bloggar" sammanfattar viktiga slutsatser i sin uppsats.

Verktyg för att lyssna aktivt i samtalet

LYSSNA EFTER LIV

Verktyg för dig som möter människor

ULF LINDGREN

När som helst uppstår de – vardagliga samtal som kan vara början på något nytt. En stunds gemenskap i sorg eller ensamhet, tröst när tillvaron vacklar. Det här är en bok för alla i kyrkan som möter människor i sitt arbete. Genom att stanna upp, lyssna och ge plats för den andres berättelse kan vi göra livet lättare för en medmänniska.

Här ger prästen **Ulf Lindgren** praktiska råd om vad som kan vara bra att tänka på i mötet med människor.

ART NR: 52600238

PRIS FRÅN: 249 KR/ST

Beställ på verbum.se

VERBUM